

MEINE AEG

Suured muudatused rahwaste seas.

Rahwaste ja inimkonna ajalugu jarmleb juurele jõe, mis tajandikul woolab aeglaselt ja rahulikult, karestikul kiirelt ja karedalt ning kosel kukub jõulijelt üle kaljuseina alla, muutes wee wahuks ja paisates puruks kõik, mis kaasa toodud ja jealt edasi algab jälle ühetajast waikset woolu.

Ulewaade maailma praegusest olukorrast pakub üllatavaid pilte. Hiinas käärub juba mitmeid aastakümneid. See võimas riik omab ühe neljandiku kogu inimkonnast. Kas ta häwib ja annab ruumi teistele maailmariikidele? Wõtab Jaapan temalt juurena oja ja laiendab oma võimu ja mõju maailmas? 1883. aastast jaadik Hiina on kaotanud mitte vähem kui 2.414.193 ruutmiili. See on langemine, mis on kiirem kui jeda oli Rooma, Kreeka ja Egiptuse riikidel. Kuid Hiina riik katab jüüsi weel 2.000.000 ruutmiili, mida tahetakse ka tüheldada.

„Shanghai Evening Post“ juhüib tähelepauu jellest, et Hiinast wõib jaada India Sinkiang, Prantjuse Sünnaan, Wene Mandshuuria ja Dschehol, kommunistlik Kiangsi, Sukien, Supeh, Sunan, Anhui ja teised riigid, mille hulgas rahwuswaheline Shanghai ja Hiina wabariik Nankingi linnaga. Hiina jaatuselst oleneb teiste rahwaste wõinuwaltus.

Ka Euroopa tõotab juuri muudatusi. Wenemaa, Türgimaa, Itaalia, Saksamaa kannawad tänapäew hoopis teist ilmet kui mõni aasta tagasi. Ka Austrias ja Prantjusmaal tajandatakse teed muudatusetele, milledele wõib olla hiiglahuur mõju teistele rahwastele. Siia juure tuleb ka Ameerika, kus on kõik liikwel. Ühendriigid oma „uue plaaniga“ astuwad juure pöörde eel (rewolutsiooniks wõiks jeda nimetada juba nüüd) ja lõppu ei ole weel ära näha. Kõik jeatakse uuele alusele, ja igal pool nähakse üleminekut, muutmist ja ümberkorraldust.

Ka Afrikas ja mujal maailmajaguades toimuwad ettenähtamatud muudatusjed. Seal kasvab mis põhw, mis õpib lugema ja kirjutama ja kaotab wanad kombes ja wiisid. Kas nad nõuawad oma õiguist häälatuskastide wõi wägimalla abil? Keegi ei tea, kui kaua weel wõib kesta walgete wa-

litjus Afrikas ja Aasias. Mis tuleb jüis, kui wärwilised oma ifke maha raputawad? Kog ei wõi olla jelleks enam wõga kangel.

Walged rahwad on hädaohus, wärwilised rahwad kasvawad arwult neist ifke. Euroopas on jündide arw palju langemid, jeewastu Aasias ja Afrikas wärwiliste rahwaste juures on järjekindel kasvamine, ja see asjaolu lahendab küsimuse, kellele peab kuuluma maa. Walged rahwad, kes praegu walitsewad maailma, ei kasvaw ja jeetõttu ei hakka juutama oma omandusi alal hoida, wärwilised rahwad aga kasvawad ja ajustawad hõredalt rahwastatud maakohad ja tõrjuwad walged rahwad.

Tehakse kõik, et arendada wõhenõudlikke wärwilisi rahwaid, kellega walged ei junda konkureerida. Kui kaua wõtab aega kuni Euroopa ja Ameerika rahwad, keda linnaelu halwanud ja wigastanud, kaotawad oma maailmaturud? Wida jelles wõiwad teha mõned aastad, näeme Rõukogude wiis-aastaku plaanist, mis on teinud mahajäänud põllumajanduslikust riigist tööstusriigi.

Kerkib üles küsimus: Kas walgete kultuur jeisjab üldise kofkuwarisemise eel? Jgal pool rohkemwad hääljed, mis jeda kinnitawad? Walgete kultuuri kofkuwarisemine tähendab ka walge raasji hukkumist.

Siinjuures tuleb meele Taanieli prohweetlik nägemus Danieli 2. peatükis, kus meile näidatakse, et kõik jeisjab jalgel, mis koosnewad rauast ja jausest, ja neid tabab jaatus otjekui kivi langes ülalt ja kustus kaju peale, liüies jeda pihuks. Selle kaju purumemine tähendab Kristuse tulefuga jeoses olewaid jündmuist. Seepärast wõib julgesti öelda: Praegused wõimjad muudatusjed rahwaste seas ei ole midagi muud kui eelmärgid Kristuse peatjelst tulekust, et oma riiki püstitada, mis igawesti jääb. Kui kõik maine wangub, jüis tuleb igawene. Seepärast on praegu aeg tutuwameda Jumala plaanidega, et meid wõiks lunastada Kristus, kes meile hüüab: „Tulge minu juure kõik, kes te etete mawamatud ja koormatud, ja ma tahan teile anda hulgumist!“

S. M. D.

Meie Aeg

5. aastakäit.

Pidage aega tallits!

Nr. 6.

Rahuprobleemid ja ennustus.

„Mis teie siin teete?“ küsis Albert Einstein ühelt külastajalt Genfis. „Te pole ju saadik.“

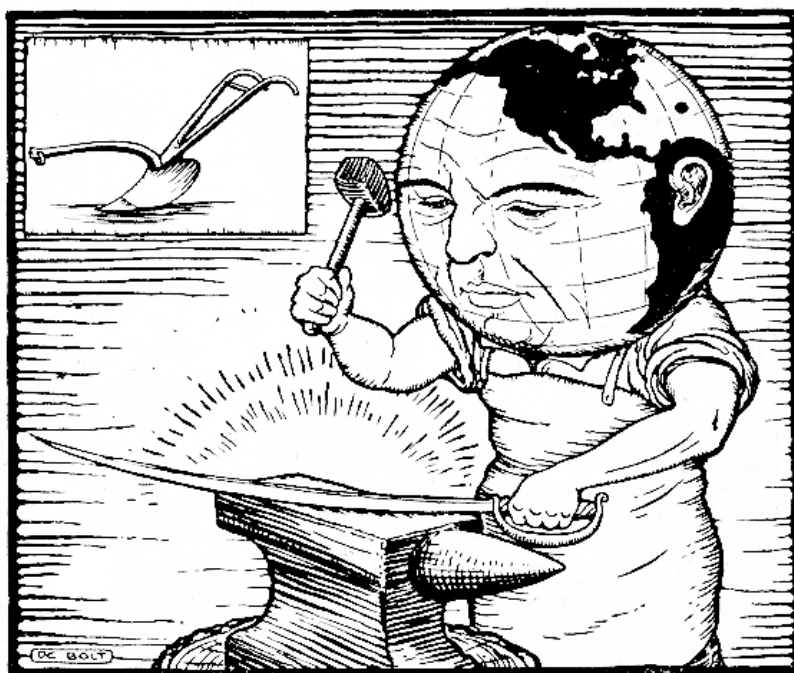
„Ma tulin vaatama rahu naljamängu,“ vastas küsitav.

„See pole naljamäng,“ ütles Einstein tunnetega: „see on kurbmäng, uuema aja kurbmäng, vaatamata sellele, et ta näib naljatembuna. See ei tohi võtta jeda kurbmängu fergelt ja jelle üle naerda, kui peaks nutma.“

Me pole lähemale rahule, kui neljateist aasta eest, päew enne rahule allakirjutamist. Me oleme juba kaua oodanud, et poliitikud ja riigimehed jeda korda saadaksid, mis nad lubanud. Rahu! Rahu! Igawest rahu! Me jaatfime nad siia rahu, jäädawat rahu tegema. Nad on meid petnud.“

Mõni aasta tagasi Aristide Briand, „rahu apostel“, tegi kihutustööd „Euroopa Ühendriikide“ plaani heaks, kuni maailm hakkas unistama, et ta tõega seijab oma utopia lähel. Ent maailma asjade pendel „kõikus kiirelt, kurbakmullutawalt, teises suunas“. Rahwaste Liit on näidamud end nõrgana ja jõuetuna, kuma Kellogggi pakti, mis pidi võtna õiguse sõjapidamiseks, enam tõijelt ei võeta.

Nüüd on olukorrad Euroopas palju muutunud ja kahjuks mitte rahulikumaks, waid rohkem kurbakmullutawamaks. Rahwuslik waim on suurenenas kõijal ja iga riik tequtseb iseiseiswalt. Adolf Hitler oma natsionaal-sotsialistidega haaras wõimtu oma kätte Sakfamaal, pani juurkorni pähe ajakirjandusele, terroriseeris wastasrinna ja pani wõpatama terve Euroopa. Rahvide märksõnade seas on järgmised: „Pole au ilma wõitluseta“; „Mis rahwus-sotsialism tahab — peab jündima ja tema sõna peab kuuldama“ ja „Suuremat ega kõrgemat eesõigust pole ühelgi naisel, kui jaata jõtta oma lapjed“.

Rogu maatera elanifud otfitwad teed, kuidas taguda mõõgad abradets.

Musjolini seletus forratakse nii: „Wägivald on kõlbeline, kui see tuleb äkitfelt kui torn, kõikawalt, riiitellikult. Kolme aasta jookful on Hitleri kihutuskõne hüüdsõnaks olnud Versailles' lepingu rewideerimine. Nüüd, kus ta saanud diktaatoriks, ei wõi keegi ennustada, mis wõib ühel päewal juktuda.“

Macdonaldi plaanid.

Suur-Britannia peaminister Macdonald rutatas Rooma, et nõu pidada Musjoliniga. Selle külastäigu tulemusena kerkis üles kawatjus luma nelja Lääne-Euroopa suurriikide ühendus, mis pidi tasakaalustama rahwuswahelise seijukorra kõikuma löönud Rahwasteliidu ajemel. Pöördudes tagasi Londoni tegi ta tähtsa ütelnuse: „Iga leping on pühha; kuid ükski leping pole igawene“.

Teiste asjade seas Macdonaldi plaan sijaldas Inglismaa, Sakfamaa, Prantfjasmaa, Itaalia,

Ühendriikide ja Nõukogude-Bene ühist väljaastumist; sõjaväe vähendamist arvulijelt ühe kolmandiku võrra; Saksamaale lubada maaväge 200.000 meest; vähendada püsside kalibrit ja tankide juurust; seisma panna lahinglaevade ja veelaevade paatide ehitus; ära keelata pommitamine õhust; piirata sõjaväe aeroplaane; ära keelata gaasi- ja bakteriaalsõda; kõrvaldada sõjalised klauslid kõigis rahulepingutes, mis puudutavad Saksamaad, Austriat ja Bulgaariat.

Meesugustes dramaatilistes olufordades, kui hirmul maailm kannatas hitlerlaste rünnaku all, kui „Saapani kolonnid koondusid mitme Hiina ajaloolise linna ründamiseks ja kui Boliivia ja Paraguay asusid tegelikule sõjajalale“, president Roosevelti jaatis üleskutse viiekümnenelja rahvale, nende seas ka Nõukogude-Benele. Ta ütles: „Moodsad

Diktator Mussolini ja Austria riigitantoler Dr. Dollfuß Roomas.

kallaletungi relvad on palju tugevamad, kui moodsad kaitseabinõud. Siini kindlused, kaevikud, traaktõkfed, rannakaitse — ühe sõnaga liikumata kaitse — pole enam läbitungimata sõjalennukitele, raske liikuma kahurväele, maa lahinglaevadele, nimetatud tankideks, ja mürtgaasile.“

Nõudes kallaletungi-relvade kiiret piiramist, Roosevelti ettepanek oli, „et kõik maailmarahvad ühineksid pühalikult ja kindla mitteallaletungi-paktiga; et nad peaksid pühalikult uuesti töötama piirata ja vähendada relvi kui need töötused on alla kirjutatud riikide poolt.“

Ameerika ajakirjandus juhtus sellele läkitusele heatahtlikult. Üks kirjutaja ütles, et Roosevelti „laskis paugu, mis oli kuulda üle maailma“. Üks teine vastutav toimetaja kirjutas kuulutusest, mis nähtavasti on „maailma aegloo pöördepunktiks“. Teine nägi selles „rahu ja õiglase talituse ajajärku... mida maailm on oodanud“.

Neil jangarlikel püüetel võib olla natuke mõju sõjamasina pidurdamiseks, ent peame mees, inimese loomus jääb samaks ja Euroopa Euroopaks. Nüüd on selle mannermaal kolmkümmendküms riiki, Vatikan ühes arvatud, ennesõjaaegse kahelkümmene viie asemel. Juba märkuks, 1933. a. kirjutas Frank S. Simonds „Review of Review's“, et kõik plaanid on asjata, kui mõned rahvad ikka otsustavad oma käes hoida, mis neil on ja teised samuti püüavad tagasi saada, mis nad kaotanud. Ta kirjutas edasi: „Euroopa seisab juurima ja hädaohtlikuma kriisi ees, mis nähtud peale relvade-rahu, kriisi, mis on suurem meie liialdamise võimalustest.“

Küllastades hiljuti Prantsusmaad ja Saksamaad Briti autor, Philipp Gibbs, ütleb: „See ei sünni ilma hingelise piinata kuid, waadeldes tõsi-asju, pean tunnustama, et näen Euroopa rahvaid aetavat vastu uutele sõjatrampidele. Rahvasteliit, Kellogi pakt, Locarno leping on jõuetumad ärahoidma jeda hävitust, kui praegused oluforrad jäävad korraldamata ja muutmata.“

„Ma olen näinud maailma mitmes raskuses,“ ütles Lloyd George oma seitsmekümnenenda sünnipäeva eelõhtul, „aga ta pole kunagi olnud jarmas hädaohtlikus kuristikus, kui nüüd“. Gästitud autor Emil Ludwig lööb hädakella: „Euroopa seisab teise sõja eelõhtul!“

Riigimehed ja seaduseandjad kuuluvad sõjamasina kurjakuulutavat müra, ja pööraksid meelde ära hädahoju, kui leiaksid tee.

Kuid vaatamata Rahvasteliidu, mitmesuguste rahuorganisatsioonide ja ühenduste püüetele ei jõuta abeldada rahvusliit auahnuft ega raskiviha ja ettevalmistus sõjaks on kõikjal käies hoos. Znim-fond waatab awafilmi eelseiswale, wätkimatule hukatusese, küsides endalt: kui kaua kestab weel see teadmatus ja nõutus...?

Parimaks nõuandjaks neis oluforris on fin-

Neli tähtsat rahvameest. Vasemalt paremale: Lloyd George (Inglismaa), Orlando (Itaalia), Clemenceau (Prantsusmaa), Wilson (Ameerika).

del prohvetlik jona, mida leiame vanas, tuttavas raamatus — piiblis. Sääal on kirjeldatud kõik tähtsamad sündmused inimajaloos ja ühtlasi ka näidatud pääsetee neist raskustest ja segadustest.

Ona prohvetite läbi Jumal teatas selle teadusliste saavutuste ja edu ajajärgu tulemist viimase ajal (Tan. 12, 4); kuid ka huurt rikkuste kogumist (Sak. 5, 1—3); kuritegevuse pealetungivat lainet; kodude ja perekondade lagunemist; erakorralist lõbudeotsumise iha (2. Tim. 3, 1—5), üldist rahvaste häda ja segadust, mis haarab inimeste südamed hirmu ja kartusega. (Luuk. 21, 25. 26).

Rahu kihutustöö.

Samuti teatab Jumal laiaulatuslikust rahu kihutustööst ühelt poolt ja suurest sõja ettevalmis-

tustest teiselt poolt; need mõlemad ijeloomustavad meie aega. Kaksikümneend seitse sajandit tagasi Jumal ilmutas, et „viimisel päevil palju rahvast“ ütlevad: „Tulge ja mingem ülesse Jehoova mäe peale, Jakobi Jumala kotta; et ta teile võtaks õpetada oma teed, ja et me võiksime käia tema teeradade peal... Ja ta võtab kohut mõista paganate vahel ja märku anda mitme rahvale; siis taovad nad oma mõõgad kablideks ja oma piigid sirpideks. Rahvas ei tõsta mõõka teise rahva vastu, ja ei õpi enam sõdima“. Jesaaja 2, 3. 4. Selle ettekuulutuse täideminekut näeme mitmesugustes rahuorganisatsioonides, millede korraldamiseks maailma suured mehed ja naised on teinud oma parimat.

(Särgneb.)

Kui tulewikuloor fertib.

VI.

„Sa ma nägin kui ta kuendama pitjeri lahti wõttis, ja waata, suur maawärijemine siindis.“ Saln 12. Kuendama pitjeri ajal näeme neid ajamärke, mis läwwad kohtuaja eel ja kuulutawad selle lähedust, kuid samuti ka kirjeldust kohtust endast. Sellest suurest päewast kirjutajid juba Genof ja kõik prohwetid, hiljem ja palju täielikumalt Kristus ja apostlid, nõnda et jeda wõisid mõista kõik, kes soovis. Sellepärast kuenda pitjeri kirjeldusel ei tarwitata enam pildikirja ega wõrdluskõnet, waid kirjeldatakse lõppjündmuse sõnast sõnalt.

S o h t u j ü n d m u s e e e l k ä i j a d. Kristuse ütelse järele (Matt. 24,7) pidid olema maawärijemised „mõnes paigas“; need on aga üksikud juhused ja hoiatawad hääled Jumala lõpukohtu tõenduseks. Selle suure päewa lähenemisega tihenewad need jündmused oma ulatuse, tugevuse ja jageduse poolest. Jumal finnitab oma julaste sõnakuulutamist nähtawate märkidega looduses, nagu ta jeda töotanud prohwetite läbi. Waata: Soel 2, 1. 10; Lmtk. 21, 25. 26; Matt. 24, 29.

S u u r m a a w ä r i j e m i n e. Esmine neist kohtupäewa eelkäijast on suur maawärijemine, maa ja mere kõigutamine. Kristuse sõnade järele (Matt. 24, 29) oli selleks määratud kindel aeg. „Aga warsti pärast jeda willetuse aega lähed päike pimedaks, ja kuu ei anna oma walget ja tähed langewad taewast maha ja taewa wägesid peab kõigutatama.“ Matt. 24, 29. Willetuse aeg, millest siin kõneldakse, on waimse pimeduse ja usu pärast tagasiujamise aeg kõigile tuntud pimedal teist ajal. See ajajärk algas a. 538 e. Kr., mil paawlik wõim ilmeksimatuse ja kõlhwõimjaks tunnustati. Muutamise raamatus 12. ptk. 6. jalni järele see tagasiujamise aeg pidi kestma 1260 päewa ehk aastat, nii siis see pidi lõppema aastal 1798. Kuid Jumal oma halastuse pärast lühendas selle willetuse aja, nagu öeldud Matt. 24, 29: „Kui need päewad ei saaks lühendatud, siis ei peajeks ei ükski liha, aga nende pärast, kes ära walitsetud, lühendada takse need päewad“. Ja tõelikult juba a. 1776 lõppes tagasiujamine katoliku wõimude poolt. Selle willetuse aja lõpul pidid jaama awalikuks märgid päikese, kuu ja tähtede jures. Muutuse raamatus 6, 12. jalni järele pidi aga enne neid märke olema „suur maawärijemine“, nõnda suur ja mõjurikas, et jeda pidi peetama kohtupäewa eelkäijaks märgiks.

Lehitjedes ajaloo teateid leiame, et maawärijemisi ja uputusi on peaaegu alati olnud, ferd suurema ferd wäiksema häwituswõimetega. Et aga juust selle ettekuulutatud willetuseaja lõpuosas enne-

olemata suur ja laialdane maawärijemine aset leidis ja nimelt Lissabonis, jeda tõendawad meie teated ajalehest „Hamburger Korrespondent“, mis ilmunud 12., 20. ja 23. detsembrikum numbrites 1755. aastal. Selle kohta leiame eelnimetatud ajalehes tõetruu kirjelduse, millest siin ainult lühidalt wäljawõtted:

„Kõikidepühade päeval, hommikul kella 9 ajal, oli Portugalis, peaaesjalikult Lissabonis, nõnda hirmus maawärijemine, mille jarnast jeni üheski maailmajaos pole olnud. Linn, mis oli rikkamaid Euroopas, milline warustas kõiki rahwaid kalliskiwidega, kus oli liikwel peaaegu ainult kuld, ei ole praegu midagi muud, kui kiviwaremed, millede alla maeti elawalt üle lajatuhande inimese...“ Kõikjal paistis, nagu oleks jõudnud kätte wiime päew ja et ei jää enam ühtki kivi teise peale.“ „See kole häwitus teostus wäheha kui kümne minuti jookul.“

Mjaloolane Redenbacher kirjutab selle jündmuse kohta oma teoses, lhf. 703:

„See oli kõikidepühade päeval, mil Lissaboni elanike suurem osa wiibis kirikutes, kui kuuludus maapinna all müristamiswankeit weerawat. Inimesed tormasid majadest ja kirikuteist wälja wulitjatele ja wabadele platsidele, aga häwitus tabas neist suurema hulga. Kogu jündmus kestis 10 minutit. Samal ajal tormas meri mäefõrguste lainetena linna; tuul kihutas kokuwarijemud majade rufudest tekkunud tolm ja puru õhku, mis tekitas täielise ööbimeduse; äkki ilmusid waremetest tuleleegid, mis häwitasid kõik tuldwothwa osa rufudest, nii et kõik elemendid: tuli, wesi, õhk ja maapind, olid tegeuwuses selle linna häwitamisel. Maawärijemist oli tunda kogu Euroopas, Aafrikas, Aafias ja isegi teisel pool ookeani, Ameerikas“. See oli Jumala kohtus sellele linnale, sest et warandusi Brasiilia kulla ja kalliskiwide kaewandustest oli tarwitatud kodumaal ainult lihahimude rahuldamiseks. Nii wajus kuninga palee kogu loeldamatude warandustega jäljetult maa alla. Esmine kokuwarijew peahoone oli inkwiisitsiooni kohtuhoone ja sellele järgnes koke jesuiitide kolleegium, mattes endaga kõik elanikud. Näis, kui oleks Jumal tahtnud jüdametunnistuseja ordu eelseiswat hukkumist ette lühendada.“

Menzeli „Naturkundes“, lhf. 194 on öeldud: „Lissaboni maawärijemine 1. nov. 1755 oli üks suuremaid, sest selle mõju oli tunda terwel weeraudwal maafera pinnast.“ Humboldi „Kosmos“, lhf. 217 on öeldud: „On arwutatud, et 1. nov. 1755. a. Lissabonis aset leidnud maawärijemine

oli tunda maa-alal, mis on neli korda juurem Euroopa pindalalt."

„Samburger Korrespondent“ (11. veebr. 1756) kirjutas selle jündmise kohta: „Du arvutad, et tookordne maavärisemine on kestnud 61 päeva, nimelt 1. nov. kuni 31. deti. 1755“. „Pääle Visjaboni linna on teised Portugalia linnad suurt kahju kannatanud ja mõned neist on muutunud rufuhunniks.“

Sarnaseid teateid ajaloolastelt leidub palju, kuid jätub neistki weendumiseks, et Visjaboni linna hukkumiseega seoses olnud maavärisemiste hoog on olnud oma pindalalt juurem, kui ükski teine, mis märgitud ajaloos.

Et aga selles öudses maavärisemises tõeliskult lõpuaja märki nähti, paistab järgmistest kirjeldustest. Ühes tol ajal Hamburgis trükitud teoses on öeldud: „Mis puutub maavärisemisse St. Nübenis, siis kestis see umbes kaks minutit, millise aja kestes üle kaks kolmandiku linnast, ühes kirikute ja kabelitega, rufude fogaiks muutus; ja et just köidepühade päev oli, siis kirikud olid täis rahvast. Kirikute sisselangemise läbi hukkusid paljud seesolevast rahvast. Inimeste hädahüüded täitsid õhu sel määral, et köit mõtlejid üldse maailmakohu kätte jõudnud olemat.“ Samuti kirjutab üks inglise kirjanik maavärisemise kohta Visjabonis: „Rahva hirm oli kirjeldamatu. Ükski ei nutnud, sest piirad ei suutnud waigistada hirmu. Rahvas jooksis meeletult ühest kohast teise, liites endale vastu rindu ja hüüdis: „Misericordia; maailm hukub!“

(Närgneb.)

Celarwamuse pähe.

Jeesus Kristus, meie lumastaja, oli juurim köigut õpetajani. Ta oli juurepäranane waimulik kaswataja, kes tundis tõde ja õpetas kartmatult, ei pidanud kinni inimlikest traditsioonidest ega piiblikõlalkiustest, mis pärast Mooset pärandatud põlwest põhwe. Tema õppetegewus, mis kestis kolm aastat, leidis nime poolest Jumala rahwa hulgas terawa wastupanu, nii et ta löödi lõppeks risti wariseride ja kirjatundjate naeru ja pilke all. Kuid ei saadud tõendada, et tema õpetus on Jumala sõna wastu. Wastupanu tema õpetustele tugenes celarwamustel, millele andsid tuge wanad pärimused. Kangekaelselt hoiti kinni wanast Celarwamus, mitte Jumala sõna, lahutas nad Kristusest ja tema õpetustest.

Küsimine, mis on celarwamus? See on õhtus wõi waade asja kohta ilma põhjaliku järelekaalumijeta. Celarwamus on seal, kus ilma järele kaalumata ollakse millegi poolt wõi wastu. Celarwamus tunestab selge waate.

Kuna Kristusel oli selge waade, siis ta lemitas igal pool, kus ta rääkis, walguist ja tõde. See oli

wäga kaaluw küsimus, mille ta esitas inimestele ja nimelt: „Miks ja pinda näed oma wenna filmas aga palgi oma filmas ei pane ja mitte tähele?“

Tihti me ütleme jeda neile, kes teistes wigu leiawad. Kuid celarwamus takistab ka tõe õffimist. Kuudas me saame tõetundmises kaswada, kui me uut ei õffi ega tunnusta? Tõde on muutmatu. Me ei kaota sellega tõde, kui me uut walguist wastu wõtame. Õffimise ja uurimise tõde hakkab selgemini paistma. „Sigele teerada on kui walguis, mis ifka peale paistab, kuni päew täis on.“

Kuudas saab see kaswada, kes mõtleb, et tal on juba täielik tundmine? Kui loodusteadlane ütleks, mul on täielik teadmine, siis ta ei õffiks enam uusi tõstiasju. Waewalt mõni leiutaja julgeb öelda, et see masin on täiuslik, ei mina ega keegi teine saa jeda enam täiendada. Samuti on lugu usu alal, aga celarwamus julgeb filmad Jumala sõna õige ma tähenduse eest.

Kõige kriitlane peaks hindama juurenewat walguist iga tõepunkti kohta. See ei tähenda mitte jeda, et me waremisaadu ära heidame, waid, et me oma filmaringi alatasa laiendame kuni me jeda wõi teist mõistame selgemini ja täiemini kui kunagi enne.

Me peaksime püüdma ifka rohkem ja rohkem teada. Me peaksime kirja urima kõhtlases, õffimas waimus. Nii me wõime täiendada oma teadmist ja õskust ning kaswada käinjeni, mis aga pole tiales wõimalik celarwamustlikus meeles. Me ei peaks püüdma ka nii wäga palju selgitada ja kõrwaldada teiste celarwamusi, waid weame hoolitsewata selle eest, et meie oma meel oleks waba celarwamusest, mis takistab meie kaswamist ja edu.

Õttekuulutused Messia tulekust ja tema ineteod jäid celarwamusest tähele panemata. Ka ühel teisel juhul wariserid salgasid Jeesust puht celarwamusest. Nad ütlesid: „Me teame, et Jumal Mooseselega on rääkinud, aga jedasina ei tea meie mitte, kust ta on.“ (Joh. 9, 29.) Kõige isegi pime wõis näha nende celarwamust. Ta ütles: „See on õieti ime, et teie ei tea, kust ta on, ja tema on mu filmad lahki teinud.“ (Salm 30.)

Kes õffib tõde Jumala sõnast, peab jeda õffima awameelises waimus. Meil peab alati olema nälg tõde järele. Kui nälg juur on, siis maitseb toit kõige paremini. Celarwamusel aga ei ole mingit ihaldust ilmutatud walguise järele. See on surmaw mürk, miib rappa ja on waimuliku languse eelkäija. Kaswamine tões tuleb juuremalt walguisest ja paremalt arusaamisest. Palk meie enda filmas ei anna tihti rummi kaewa walguisele. Nii oli see Kristuse päewil wariseridega, kirjatundjatega, ülempreestritega ja rabbidega, nii on see ka meie päewil. Celarwamus pimestab filmad, tuimestab jiidame ja kufub esile ükskõikuse. Kõige kriitlane peaks selle tõrjuma oma jiidameist.

J. H. Evans.

Tähtsaim küsimus kõigile.

Kas oled leidnud
vastuse sellele
küsimusele?

A. W. Winglas.

„Mina olen tee, tõde ja elu.“ Joh. 14, 6. Lühike, aga paljusisaldav lause. Mõne sõnaga on rohkem väljendatud, kui kuusgil mitmekõitelises teoses. Need kolm sõna, tee, tõde ja elu, moodustavad enesest kolm elu juuremat probleemi, mis on alati inimeste meeli vangistanud.

Piirdume esimese sõna vaatlemisega. Kristus on oma järgritega koos. Läheneb aeg, kus nende Sünistegija peab kannatama ja risti löödama. On saabunud lahkumise eelpäevad. Jüingreid ootab lahutus nende kallist meistrist.

Kristus tunneb, milliselt mõjub see tema järgritele. Lahkumise meeolelu täidab kõikide rinda. Trööstirikalt sõnab ta nendele: „Teie süida ärgu ehmatagu, uskuge Jumalasse, siis ujute ka minu sse. Minu isamajas on mitu eluaset, kui see nõnda ei oleks, siis ütlesin teile, ma lähen teile aseta valmistama ja kui ma saan läinud ja teile aseme valmistanud, siis tulen mina jälle ja tahan teid enese juure võtta, et ka teie olete, kus mina olen. Sa teie teate, kuhu mina lähen, ja teed teate teie.“ (Joh. 14, 1—4). Kuid see ei rahulda siiski jüingreid. Toomas küsib temalt:

„Kõsrand, meie ei tea, kuhu sa lähed ja kuidas võime meie teed teada?“ Jeesus vastas talle: „Mina olen tee, tõde ja elu!“

Ka tänapäev on see küsimus inimeste huultel: „Kuidas võime me teed teada?“ Inimeste hinges on igatsus, leida seda teed, mis viib neid igavesse ellu, leida eluteed. Läbi aastasadade on inimesed otsinud õndsuse teed. Väike pilt inimkonna uskude ajalukku näitab, milliselt inimkond on otsinud, et rahuldust leida eneste hingedele, et ära pääseda.

„Kuidas võime me teed teada?“ See küsimus on alati painanud inimeste meeli. Paganad kaugel hominikumaal otsivad rahuldust mitmesuguseist ebajumalast. Haritud eurooplased püüavad seda leida kunstist ja teadusest. Ükskõik, mis kujul see otsing ka ei oleks, jääb see igatsus ikkagi endiseks. „Speta mind, Jehoova, oma teele ja juhata mind tajasale teerajale.“ (Raul 27, 11). Kas ei tunne me enestegi rimmus seda igatsust, leida teed, mis viib meid kadumusest igavikku. Kas ei tuisu meiegi süda kiiremalt, kui kuuleme elutee küsimust esile kerkiwat.

Maailmas on kaks teed. Kristus sõnab järgmiselt: „Minge sisse kitsast väravast, sest see värav on lai ja see tee on suur, mis hukatusse viib ja palju on neid, kes sealt sisse lähewad. Sest see värav on kitsas ja see tee on waewaline, mis ellu viib ja pisut on neid, kes seda leiawad.“ (Matt. 7, 13. 14.). Meist sõnadeft selgub meile: on kaks teed, üks, mis viib meid hukatusse, teine, mis viib ellu.

Kristus oma õpetusega moodustab tee, mille abil saawutame igawiku. Kui maailm oli täis teadmatust, siis läkitas Jumal Kristuse selle ülesandega, et näidata inimkonnale teed, mille kaudu nad wõiwad jõuda igawesse ellu. Kristuse tulemise otstarb oli inimkonnale taewaft ilmutada. Kristuse elu oli waba kõigist jelleft, mida nime-tame patuks. Ta elas selle läbi, mida ta õpetas. Tema sõnad ja elu olid täielises kooskõlas. Seepärast wõis ta ka enese kohta öelda: „Mina olen tee!“ Kristuse sõnad olid tema elu. Sellega moodustawad tema sõnad, see tähendab, tema õpetus enesest tee, mis viib inimese igawikku. Juba

farnasele Jumala mehele, nagu Taawet oli, oli selge, et Jumala sõna valgustab inimeste eluteed. Seepärast wõis ta ka öelda: „Sinu sõna on mu jalale lambiks ja valguseks mu jalgteel.“ (Laul 119, 105). Jumala sõna valgustab farnaselt me eluteed, et näeme, kuhu see meid viib ning misfugune on selle lõpptulemus.

See on meile tähtis teada, misfugust teed kõnnime. Juba meie igapäewases elus küsime, kui tahame soowitud kohta jõuda, kas on see tee õige, kas viib ta meid sihile? Sellepärast humitab meid ka küsimus, kas on meie tee õige, kas viib ta meid sihile lähemale? Sga inimene wolib omale elus teatava sihi, mida ta tahab saawutada. Eriti on noorus see ajajärk, mil püstitatakse eesmärke. Ülesseatud eesmärgi järele kujuneb ka meie elu ja iseloom ning seepärast on tähtis teada, milline tee viib meid farnasele eesmärgile, mis oleks wäärt lätte püüda. Taawet küsib: „Millega teeb noor inimene oma teeraja selgeks?“ Wastus kõlab järgmisena: „Kui ta ennaft peab Sinu sõna järele!“ (Särgneb.)

*Eluteel ei kaswa
üksi ohakaid, waid
ka lilli. Waja ai-
nult neid leida ja
noppida.*

Kuidas ja kasutad oma vabadust?

Kuigi praegune inimene vallutab määratumat viisil loodusjõude, teeb maakera endale alistumaks, jüiski on kogu inimkonnas paha aindus ähvardavast kokkuvarisemisest. Mida suuremad on olnud lootused, jeda suurem saab olema pettumus ja ahastus.

Sooplen inimene tänapäew on wapustatud oma enesekindluses ja on kaotanud tasakaalu. Langedud astmelt astmele seisab tema, kes end nimetanud „maailma ihandaks“, meeleheites tõsiasiade ees. Oluforrad, mis ta loonud, on muutunud tema wastu liig tugewaks; ta ei saa neid enam muuta. Egoism hirwitab talle igalt poolt wastu.

Rahwad on jõdinud aastaid otja, jüiski wenna tapmine kestab weelgi. Näib nagu maailmasõjas surunud moodustaksid fihi, mille peale peaks warsti tulema teine. Rahwaste heaolu ja üksmeel on muutunud tundmatuiks mõisteiks. Kerkwad üles uued wõimused, kes annowad juuri lubadusi, kuid wiiwad maailma wiletusse, jotta ja häwinisse. Usk, kõlblus, ustawus ja ausus on muutunud haruldajiks nähteiks. Siglus on kõrwalasi ning perekond ja usk on eraasi. Püüdes au, wõimu ja kaju purustatakse kristluse „kiitked“. Minult toores jõud on pääsnud maksuwusse. Liiakafuwõtmine, ülelõõmine, pillamine, halastamatus ja lõbuhimu laotub otjekui jurnaliniik üle lootujeta, tülpinud inimkonna. „Mis läheb jee mulle kor-da?“ ütleb rikas halastamatult, kui ta kuuleb waeste hädast ja wiletusest. „Mis läheb jee mulle kor-da,“ ütleb lõbuhimuline, kui ta näeb oma ligimese hädas. Neil ei ole püüdeid kõrgema ideaali järele. Ijeloomu ja meele õilistamise järele, puhta elu järele. Nad on jiidame poolest waesed. „Need on need meieaja haletsemiswäärjed kultuurinimesed; kultuur on nende ainuke usk, mis on waimne langus ja kahtlus kena polituuri all . . . Nad hülgawad kõik woorujed, nende usk tunneb ainult kilmaitamist. Nad kahtlewad kõiges; ja kuna nad ije ei juuda midagi teha, siis jalgawad nad teiste tegusid; ainult endasse nad usuwad — nad ije on endale halastawad jumalad.“ (Unterbeck, „Geheimnis d. Erfolges“.) Need on praegused massi-inimesed, nagu kirjeldab piibel, kes „iseenestest palju lugu peawad, kes rahaahned, hooplikud, juurelijed, teotajad, wanemate sõna põlgajad, tänamata ja pühitsemata, kes omakseid ei armasta, lepituse rikkujad, laitjad, prassijad, waljud, kes head ei armasta, petised äraandjad, äkitse meelega, uhked, kes lihahimujid enam armastawad kui Jumalat, kellel on jumalafartuse nägu aga jelle wäe jalgawad nad ära.“ See on jee wastuhakkaja inimene, kes loodusjeadustele wastu paneb ja ebainimejeks muutub. Ära kulunud, hingeliselt haige, mingist näljast piinatuna ta elab pettepillitidest ja tühjajest lu-

badustest, ega leia jüiski rahu, wabadust ja rõõmu. Iga wõte jaagi jaamijeks on walewõte. Seesmisjed wapustused näriwad teda, rõhuwad teda maha ja kõstawad mahajäetuse tunnet. Ja põgenedes enda eest langetakse jügawamale kuristikk, meeletusse õnneotjimisse. Salaja jaatan matab hinge ja wiib meeleheitele. Nii on lugu praegu. Siis on hülgawa kultuuri surmapäew, kui inimene räägib: Ma olen rikas ja mul pole midagi tarwis.

Kuid on weel inimesi, kes jaanud wälja lootujestust wirr-warriist, kelle teod ja elu on teifiti kui enama jao kaasinimeste omad. Need on wõitlajad, kes annowad ruumi jellele, kes ütleb: „Waat ma tulen pea!“ „Wäliselt neid on wäike hull. . . alati wähemus, kuid jüiski tugewad. Nad on elawa Jumala kõõriistad Jumala walituse läbiwimijeks jumalajalgawas maailmas.“ (P. Le Seur.) Need peawad jeda oma juurimaks auks ja uhkuseks, et Jumal on neid wõitnud ja kätte jaanud. Nad on oma minast lahti jaanud. Nende elu on ainult Jumalale, kes üksnes on neile oluline. Nende tahe alistub jellele, kes ütelnud: „Ma olen teid igawese armastusega armastanud.“ Jumala lastena nad wõitlewad ülekohtuses maailmas. „Need sinased on, kes tulewad juurest wiletusest ja on omad riided ära pesnud ja oma riided walgeks teinud Talle meres. Seepärast on nad Jumala aujärke ees, ja teeniwad teda ööd ja päewad.“

Siin on näidatud ka ainuke õige ja wiinne põhjus praeguse languse kohta: Inimestel ei ole enam Sunistegijat! Ta kõigub kaduwuse ja igawiku wahel. Ilma usuta Kristusse liha wõidab waimu, kurjus headuse, loomalikkus Jumalast loodud inimese. Kunaagi pole olnud niisugust piüet kaitse järele kui nüüd. Kuid inimese wõi rahwa jõud oleneb jellest, kuidas ta juhtub Jumalale ja ewangeeliumile. Seepärast maksab praegu ainult üks hüüdsõna: „Taqaasi Jumala juure, kelle me maha jätanud, põlamud ja kaotanud!“ See igawene Jumal ei usuta üle õndiate tundumustega, waid lajeb tulla wõitlusel, wastolul, rewolutsioonil ja hukkamisel. Ta purustab wana elu ja kõrwaldab wanad waated. Jeesus ije ütles: „Urge mõtelge mitte, et mina olen tulnud rahu läkitama maa peale; ma pole tulnud rahu läkitama waid mõõka. Ma olen tulnud inimestele riidu jaatma.“ Aga ta teeb „wastuhakkajast“, lootujeta inimesist, kes oleksid läinud patus ja efituses hukka, uued loodolemused. Tema waim muudab endise elu põhjalikult. Tema waljus paistab pimedaisje patuurgastesse, et näidata jeda tühjust, milles inimesed wiibiwad ja loodawad jüiski taowast pärida. Kuid tõelist usku wõidakse omandada ainult ennast täiesti ära salates. See on wale, kui usutakse, et ollakse kristlajena jündinud. Ka himudest ei saa kaswamisel lahti, waid

neist peab põgenema, sest muidu nad on meile kiu-
jatufeks. Muuviitlus viib ainult igapäevastes as-
jades ja piistasjades võidule ja uuendab seesmise
inimese jõudusid. Ilma nendeta muutub ka krist-
lus kasutuks vormiks, surunud usutunnistuseks. Aga
niikaua kui me vaatleme ainult teisi armastujeta,
õigluse kaasinimesi, on meil võimatu neid nii
armastada, nagu Jumal meid on armastanud.
Mandust, tсандust ja teiste avitamist peame ala-
tasa arendama. See hävitab kitsarinnalise enese-
armastuse ja muudab inimesed ausameelseteks ja
juurejüdamlikuks. Paljalt ja manitsevalt Ju-
mal pöörab vastuvaneja inimese poole: „Ma lao-
tan ju üleastumised kui palju pilve ja sinu patud
kui kerge pilve. Pööra mu poole, sest ma olen sind
lunastanud.“

Meie käes on otustada. Enkelit on see ini-
mene, kes teeb need sõnad: „Sina, kalilealane, oled
siiski võitnud!“ oma elule juureks pöördeks. Nõõn
valitseb siis taevast Jumala juures ühe patuse pä-
rast, kes meelt parandanud, hirmateelt ümber pöö-
ranud.

E. E.

Enesearmastus ja eneseohwerdus.

E. G. W.

Kõik inimesed kuuluvad ühte suure perekonda,
Jumala perekonda. Looja soov on, et inimesed
üksteist austaksid ja armastaksid ning tunneksid
headusest teise hästiniinest. Kuid jaatan on wii-
nud inimesed niikaugele, et nad mõtlewad eelkõige
enele, piitavad omakasu ja see täidab terve
maailma viletsusega ja võitlusega, kus inimesed
on üksteise waenlased. Omakasupüüd on jumala-
karmatuse oluline osa. Rahwad, perekonnad ja
üksikud istud on täidetud ihaga, teha omaenele mi-
na kõigi huwide keskpunktiks. Sgaüks tahab mee-
teldi walitseda oma kaasinimesi ja kuna ta enese-
armastuses lahutab end Jumalast ja kaasinimesi,
siis talitab ta oma ohjeldamatude hirmude järele.

Omakasupüüd on loonud lahkelid kirikusse.
Kui kriitlased oleksid pühitsetud usust Jumala jõe-
nasse, siis nad ei räägiks sõnu, mis teewad teiste
jüdamele valu. Omakasu püüdes inimesed kaota-
wad mõistliku meele tajakaaalu.

Armastus Kristuse vastu ühendab ka inime-
sed igeeksis. Selle jüdamises on armastus, selle
keskpunkt on Jumal, see tunneb ka, et ta peab ole-
ma õiglane ja jüdamlik kaasinimesi koheldes. Ju-

malaarmastus põhjustab meid oma kaasinimestele
kõige paremat tegema.

Omakasupüüde hävitab meid Kristuse eeskujuga ja
sõndab meile enesearmastuse, mis meid eemaldab
õiglusest. Kristus ütleb: Olge õiglased, nagu teie
Sina taevast on õiglane. Aga omakasupüüde on pi-
me armastus, mida wihtab Jumal.

Kui juur on ometi Jumala armastus! Jumal
on loonud maa, et taevast suurendada. Ta tahtis
suuremat perekonda. Enne, kui oli loodud inime-
ne, Jumal tegi Kristusega kokkuleppe, et, kui ini-
mene peaks olema ustamuseeta, siis Kristus kannab
üleastumise eest karistuse. Inimene langes — ja
ta ei jäänud mitte hukatuse võimusesse. „Nõnda
on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainu-
jündinud Poja on annud, et ükski, kes tema sisse
uhib, ei pea hukka saama, waid et temal peab olema
igawene elu.“ Lunastajale anti woli kadunud ole-
wustele teha heategu, tuua õnnistus.

Õnnistegija maa peal sai raskesti kiusatud.
Teda kiusati kõiges, otsekui meidki. Ta eiitas oma
palwe Siale ärdasti, kui ta vaatles rahwa wilet-
jat seisuforda. Ta nägi, kuidas inimesed olid täis
uhkust ja kõrkust, enesearmastust ja jaamahimu.
Nendest pahedest ta ei võtnud osa. Ta pidi olema
ilma vähimagi plekita. Ta ei tohtinud kõige wä-
hemaski kõrwale kalduda õigluse põhimõtteist.

Lõhe, mille toonud patt, on kaetud. Kõik wõi-
wad rõõmuga miina armuaujarje ette ja igas olu-
torras otstida abi. Kristus on surunud meie eest. Ta
wõttis patuse seisukoha, et ta jaoks patused wiia
Sina juure ja kosta nende eest. Kristil kohtasid arm
ja truudus, õiglus ja rahu.

Kas meie jüda ei peaks muutuma pehmeteks, kui
me kuuleme Jumala suurt armastust? Kas me ei
peaks omandama kannatlikkuse, halastuse ja ar-
mastuse? Kas me ei peaks suurema iseenele?

Kristus tuli maailma, et ümmutada Jumala
armastust. Tema järelejäijad peaksid jatkama te-
ma alustatud tööd. Olgem siis usinad üksteist ai-
tamas ja kinnitamas. Teiste hästiniineku eest hoo-
litseda on ainus õnnetee. See ei tee enesele kahju,
kes armastab Jumalat ja oma kaasinimesi. Mida
omakasupüüdmatum tema iseloom, seda õnnelikum
ta on, sest ta teostab Jumala plaani. Jumala
hingehõõl täidab teda ja annab temale rõõmu. Te-
male on elu püha, sest Jumal on selle annud, et
seda tarwitada teiste teenimiseks.

„Ma armjad, armastagem üksteist, sest armas-
tus on Jumalast, ja igaüks, kes armastab, see on
Jumalast jündinud ja tunneb Jumalat. Kes ei ar-
masta, see ei ole Jumalat mitte tunnud . . . Kui
keegi ütleb: Ma armastan Jumalat, ja wihtab oma
wenda, see on walelik, sest kes ei armasta oma wen-
da, keda ta näeb, kuidas see võib armastada Ju-
malat, keda ta mitte ei näe? Seejnanane käjufõna
on meil temalt, et see, kes Jumalat armastab, see
peab ka oma wenda armastama.“

Terwisehoid.

Wesi inimese teenistuses.

Dr. E. Meyer.

Weele teeme wahet selle järel, milleks me seda tarwitame. On joogiwesi ja muude tarwiduste wesi.

Terwishoidlikud nõuded hea joogiwee kohta on järgmised: Wesi peab olema wärwitu, selge, lõhnata ja maitseta. Oleks hea, kui teekmine endale põhimõtteks, neid nõudeid silmas pidada. Kuid seda on ka weel wähe. Meie meeled ei tee weel kindlaks, mis on kasulik ja kahjulik. Wesi võib sisaldada haigusidusi. Kindlam ettewaatus on keetmisest. Wesi peab keema weerand tundi. Rahjaks wesi omandab seega küll lääge maitse. Aga seda võib maitsewaks teha mingi puuwiljamah- laga. Sitroniwesi on wärskendaw jook. Sitroni- mahl võib hulata mõne tunniga arwutud haigus- idud.

Ettewaatus on tingimata tarwilik. Terwe, pu- has wesi on kõige kasulikum jook. Kõik muu on ülearune või koguni kahjulik. Elle, weini ja wi- na kahjulikkus on igale selge. Ka oafohw, hiina- tee ja kakao sisaldawad mürgisid. Nende asemel tarwitatagu asendawid nagu wiljakohwi ja rohu- või marjateed. Piim ja puuwiljamahlad on üht- lasi toiduks.

Reha nõuab rohket wedelikkude tarwitust. Kaks kolmandikku keha kaalust on wett. Reha kaotab alataja wett ja see kaotus tuleb uue weega taha teha. 24 tunni kestel tuleb tarwitada 1—1½ liit- rit wett; wähem siis, kui on wedel toit ja rohkem siis, kui on kuit toit. Joimine toimugu mitte jö- giajal, waid wahaeagadel.

Peale selle me tarwitame wett pesemiseks. Pe- semiswee kohta on nõudeid wähem, kuid ka siin peab olema ettewaatlik haigusidude suhtes. Wesi on harilik puhastusabinõu juba wanast ajast. Nahk

eristab kehast palju mürgaineid. Et nahk ei imeks neid uuesti kehha tagasi, seepärast tuleb need na- halt ära pesta. Inimene peaks waewaks wõtma, pesta üks kord päewas oma keha. See on talle suu- reks kasuks. Terwis, tugewus ja wärskus saawad seega tõstetud. Siin peab igatahes wahet tegema soojade ja külmade wannide wahel. Soe wesi on hea puhtaks pesemiseks, kuid see nõrgestab nahka ja orgaane; külm wesi seewastu ei ole puhtaks pe- semiseks, kuid seda enam see on keha karastamiseks ja kosutamiseks. Sooja wanni peab wõtma see- tõttu põhimõtteliselt ainult ükskord nädalas ja sel- legi peale külm dušch või külma weega uhtumine. Südamehaiged ja närwilised eriti peaksid hoiduma soojadest wannidest ja kuumadest saunadest, kuid reumatismi-põdejad hoidugu jälle külma- st.

Nagu nägime, weel on wäga laialdane otstar- we. Wesi iseeneses ei ole muud kui mehhaanilise, keemilise, termilise ja elektrilise ergutuse kandja. Ei ole midagi, mis oleks nii mõnus ja puhas kui wesi, mille abil saab lasta rawiwahendeil mõjuda inimese kehale.

Sagauks teab tarwitada külma kompressi peama- lu, põletiku või südamelõige floppimise vastu. Aga wähem tuntud on aurukompressid ja kuumad mähised. Ka need on kergelt käsiteldawad ja mõ- jumad hästi kõha ja rõgatulemise puhul, edasi kõi- gi krooniliste, reumaatiliste haiguste nagu kõhu- walu, seljavalu, krampide jne. puhul. Nimult hü- siwa palawiku korral loobutagu aurukompressist. Murukompressi tegemiseks tuleb muretseda kaks wil- last riidetükki, mis 60 sm pikk ja lai, ja paar liit- rit tulist wett. Üks riidetükk laotatakse sirgelt lauale, teine aga pannakse ühtpidi mitmekordselt kottu, hoitakse kuumastki otjast kättega kinni ja lastetakse

teevasse wette. Mõne sekundi järele tõstetakse weest ja wäänatakse weest välja. Siis rullitakse jälle lahti ja asetatakse esimese riidetüki wähele. Seega on kompress walmis. Seda hoitakse arstitawal kohal 3—5 minutit ja siis asetatakse see uuega, mis on wähepeal walmis pandud teiste riidetükkide abil. Sellele järgneb kolmas ja võib ka neljas, aga nii, et see toiming kestab 15—20 minutit. Lõpuks jahedama weega wastaw kehaoja üle peseda. Tuleb silmas pidada, et aurukompressid ei oleks liig tulijed, ega põletaks nahka, ei tohi ka lasta liig kaua peal seista, kuna jahetumisel keha kaotab palju soojust, mis on terwisele kahjulik.

Wäga üldiste hädade nagu külmade jalgade ja palawa pea puhul ei ole paremat abinõu kui wahelduwad wannid. Need juhivad peast liigse were ja teewad jalad parajalt soojaks. Selleks on tarwis kaht kahe-ämbrilist weenõu. Üks nõu täidetakse pooleni külma weega, teine — sooja weega, mille soojus 45—50° C. Töötlis istudes tuleb panna mõlemad jalad korraga külma wette ja hoida sees üks minut, siis tõsta jalad välja ja panna koha sooja wette, milles hoida mõned sekundid. Seejärel pannakse jalad jälle minutiks külma wette, ja sedamoodi waheldamisi 20 minuti kestel. Lõpetatakse külmas wees. Seda toimingut võib korrata ilma kahju kartmata alati ja niipea kui tuntatse peawalu wõi külmi jalgu. Kui see weest on läinud wähepeal külmaks, siis tuleb kallata keewa wett juure.

Kuidas säilitada ilu ?

Dr. A. G. Payot.

Rikkal talumikul, kes omas wõrdlemisi juure talukoha, oli harjumuseks kutsuda iga tema juures tööd soowijat temaga lauda. Sel ajal, kui tähendatud isik sõi, waatles ta teda.

Miks talitas ta nii?

See imelik mees ütles endale: „Kes söögi juures on kiire, on kiire ka töö juures.“

Teatud mõttes võib see olla õige. Aga tema ei mõelnud sellele, et see kena lause on täielises wastolus terwishoiuseadustega. Ka meie eelistame sellele targale nõuandele järgnemist, mida andis hea wana preester igakord, kui ta nägi inimesi lauda istumas: „Märige hästi!“ ütles ta neile. Tema teadis tegelikult, et see lihtne tegewus juudab lahendada seedimise probleemi. Kindlasti aga ei teadnud ta, et see juudab lahendada ka näo ilu probleemi.

Seda aga wäidab jüiski just proua dr. Payot, kes eriti teeb tegemist selle küsimusega ja on selles äärmiselt asjatundja. Meil tuleb tänada teda teadusliku seletuse eest, mida ta järgnevas toob selle küsimuse kohta, et julgustada „Meie Na“ lugejaid puudri ja jehmingi kunstlike wähenõude oma nägu õige kaua hoidma loomulikult noorena.

„Sööte teie ruttu wõi aeglaselt?“

See on küsimus, mida ma jägedasti ajetan patsientidele, kes konsulteerivad mind oma näo juhtes. Harilikult on nad imestunud selle küsimuse üle ja päriwad, mis sellel olewat tegemist nende kortjudega ja kottidega filmade all. Loomulikult on wäga raske teha neile arusaadawaks, et üldseisuford määrib tähtsat osa näo ilus ja wärskuses ja et see üldseisuford üle on närimise funktsioon.

See seedimise omamiseks peab pikaldajelt jooma ja kaua purema! Üldiselt jöome meie liig palju. Albert on ütelnud: „Nimene on ainjam eluolend, kes kuritarwitab oma seedimisorganeid!“

Seedimine algab juus, sest enamjagu toiduaineid wajawad nende seedimiseks sülg. Sülg, mis

Keewast weest wäljatwäänatud rätiku asetamine
kuiwaasse rätikusse.

fergendab neelamist, mõjub toidusegule, lahustab toidu lahustatavad koosseisusid, nagu teatud valkained, ja muudab tärklise ja glükoosained glükoosiks. Nõnda ettevalmistatult jõuab toit söögitoru kaudu maosse, kus sellele mõjub maomahl, mis valkained ja lämmastikolulised muudab kergesti lahustuvaks peptooniks ja oma soolhappe läbi lahustab süsinikained ja fosfaadid.

Selle järele mõjub mao mahlanäärmemahl muuvalgele ja tärklisele, muutes neid glükoosiks, ja rasvale, muutes selle emulsiooniks ja seebistades jeda. Ka sapp kujundab rasvained emulsiooniks ja mõjub soolekäärinise vastu.

Kui aga selle käigu algus pole hästi ette valmistatud, kui süüakse ruttu, kui toiduained pole sülgjega küllaldaselt läbi imbutatud ja lahustatud, ühe sõnaga: kui esimene — süljeseedimine — on puudulik, jääb toit kauemaks kui muidu maosse ja see põhjustab rasksust. Tekib käärimine, gaasid ja meie kurjema waenlasena kühape.

Tagajärjed tulevad ette enesemürgitujena ja haigustena, mis leiavad paika organismi dispositsiooni ja mitmesuguste organite enam-vähem suurema vastupidamisvõime järele.

Näos avaldub see kahvatus nahas, filmade all olevais kottides ja kortjudes. Sgauris teab, et maks-, mao- ja neeruhaigel on näol üleloomulik väljanägemine.

Mida aga vaevalt mõidakse pidada võimalikuks, on see, et närimine, mis ülesehituseks vajalikkude toiduainete seedimiseks on nii tarvilik, on närimismuhtlitele (need on need, mis mõlemil pool nagu ajuvad kõrwade ees) teatud gümnaastikaks, mille läbi need saavad jõudu ja muutuvad painduvaks, et see närimine on juurima tähtsusega kortside tekimisele vastutöötamisel.

Teie peate tunnistama, et see harjutus on igaühe võimupiirkonnas. Sööge pikkamisi ja närige kaua, sest neil mõlemil tegemisel on määratu kasu lasta töötada kolm korda päevas neid muhtleid, millele kindlus ja elastsus vastutavad väliste vormide alalhoidu eest.

Seda soovitan ma alati igale isikule, kes tuleb minu juure nõu küsima mõne kreemi või pesemisvahendi üle, nagu daam, kelle kohta ma olin teinud eeltähendatud tähelepanekud.

Tema oli 39 aastat vana ja õigusega väga nures selle üle, et temal olid rippuvad põsed, mis moonutasid tema näo. Tema oli väga inestunud, kui ma ravinuhendina käskisin teda lasta töötada tema närimislihastel ja just kõigepealt toidu lihtsa purumise läbi.

Süüski lubas ta teha minu nõuande järele ja kui ta mind viie nädala pärast uuesti külastas, oli juba märgata ferget paranemist.

Peale jeda, kui see temale harjumuseks oli saanud, tegi minu patsient hommikututi ja õhtuti soovi-

tatud harjutusi meeleldi ja korrapäraselt ja harjus pikkamööda, aeglaselt sööma.

Sga kolme kuu järele tuli ta ikka jälle minu juure ja ma olin rõõmus, et ta ühe aasta järele ise võis teha kindlaks, et tema lihased uuesti olid kõvenenud ja ümber muutumud.

— Alles aasta pärast?

— Zoonulifult! Plus olemiseks vajatakse piisavalt ja midagi ei saavutata vaevata. Sel juhul on aga vaev nii väike, et ta kiiresti muutub harjumuseks ja isegi lõbuks.

Lüüsed reeglid juusteraviks.

W. Sader.

Kogu hooljal juusteravil pole mingit väärtust, kui meie jätame tähele panemata põhireeglid. Zuba kammi juures hakkavad mead peale. Paljud inimesed usuvad, et nad kannatavad juuste väljalangemise all. Asja põhjalikult uurides selgub aga, et selle nähte põhjuseks on liig tihed kammi. Selle tagajärjel tarvitatakse õige jämedapiilist kammi. Milliseft materjalist peab kammi olema? Kõlponna kate, elewandiluu ja sarv on ühe ja sama headusega, kummikammid on aga juustele kahjulikud. Et kummikammidel oleks täiesti kahjulik mõju, pole teaduslikult veel kindlaks tehtud. Paljud elu-uueudajad arvavad jeda sellepärast, et kummikammide tarvitamisel tekib tuntud hõõrumiselekter, mille läbi aastate jookul juuksed pidavat muutuma kakkewaks. Zolmukamm kiskub palju juukseid välja. Kui meie jeda juba kord tahame wõi peame kasutama, siis olgu see õige harva. Et kammi ja hari peawad hoidama alati laitmata puhtad, on küll endastmõistetaw. Kõige paremini puhastatakse neid salmiiaaguwees. Tahetaks juukseid siduda, siis olgu selleks sidupaekate, mida ei tohi liiga kõwasti tõmmata koku. Tuleb hoiduda willastest wõi isegi metallsidemeist.

Päewas vähemalt meerandtunnilise harjamise järele omawad juuksed läike ja pehmuse. Waade, et kauase harjamise läbi juuksed kakkewad, on wale.

Ka juusterawi juures on puhtus peandudeks. Wähemalt kord nädalas peaks juukseid pesema. Kui juuksed peale pesemist on muutnud väga kuivaks ja apraks, määratagu neid wähe sisse. Selle vastu võib aga väga raswarikkaid juukseid pesta nädalas kaks korda.

Juuste wärwimine on väga kahjulik, kuna juustewärwimisevahendid pea eranditult sisaldawad kahjulikke aineid. Ka walged juuksed näewad ilusad wälja, sellepärast loobutagu wärwimisest ja kantagu oma halle juukseid au ja uhkusega.

Laste nurf

Wale ei lafe lahti.

„Miks te hiljaks jäite?“ küsis õpetajanna jõbralikult wäikejelt Lillilt, kes alles esimesi nädalaid koolis. Lilli jäi kimbatusse. Ta ei saanud öelda, millega ta oli aja ära wiitnud. Alles hiljuti ta töötas, et ta enam ei jää hiljaks.

„A—a—uto pritis mulle pori peale,“ wastas Lilli kogeledes.

„Pori?“

Tema õpetajanna hääles oli märgata imestust. Talle tuli järsku meele, et wihma ei ole sadanud.

„Üks kojamees oli jätnud uulitsjal weekraani lahti ja sinna tekkis pori,“ seletas Lilly edasi.

„See on juba teine wale,“ mõtles Lilly endamisi, „peaks ta minu käest mitte enam küsima.“

„Aga teie fleit — ma ei näe seal pori,“ ütles õpetajanna.

„Ma läksin koju ja wahetasin teie,“ wastas Lilly wastumeelselt. Ja ise mõtles: „Juba kolmas!“

„Aga kuidas te siise saite?“

„Di, ma unustasin,“ märkas Lilly omas mõttes, „ta teab, et meil ennelõunat ei ole keegi kodus. Mis pean ma nüüd ütleva?“

Lilly pani tähele, et õpetajanna tahtis midagi ütelda, ja ta püüdis ette jõuda.

„Aga ma ei läinud oma kodu,“ seletas ta, oma terawameelsusest uhke olles. „Ma läksin tädi Walli juure ja laenasin temalt fleidi. Seejärel läks mul nii palju aega; ta elab kaugel.“

„Ma näen,“ wastas õpetajanna, „ja oled siis palju kaswanud, et saad tädi Walli fleiti kanda?“

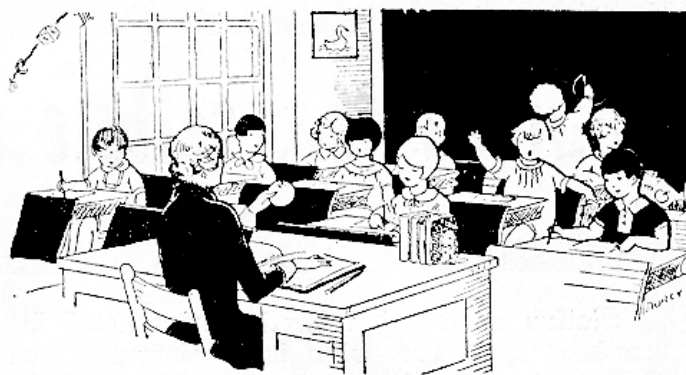
Lilly oli puhkemas nutma. Miski ei tule hästi välja. Ta mõtles, oh oleks ma mitte hakanud waletama. Ka mul ei tulnud meele, et Wally on minuist paksem, õpetajanna teab jeda.

„See on tema fleit, mis talle juba kitsaks jäänd,“ lausus Lilly.

„Ta on siis äkki juureks kaswanud,“ naeris õpetajanna. „See on ju täitsa uus, on näha, et jeda pole weel pestudki.“

Lilly puhkes nutma.

„Ma waletasin!“ ütles ta nuukjudes. „Ma ise wiitsin tules aega, aga mul oli häbi jeda üles tun-

„Miks te hiljaks jäite“, küsis õpetajanna jõbralikult.

nistada. Ma mõtlesin, et te mind ujute, kui ma waletan. Ma enam ei jää hiljaks.“

„Mu armas laps, ma teadsin, et te uulitsjal aega wiitsite,“ seletas lahke õpetajanna, kõmmates Lilly enda juure. „Ma tulin ka hiljem ja nägin teid.“

„Teie teate?“ Lilly silmad läksid imestusest lahti.

„Jah! Teie ei ole mulle enne waletanud, eks ole?“

„Ei!“ wastas Lilly. „Mul on kahju, et ma jeda praegu tegin. Ma ei uskunud, et teie jeda kõike ei usu.“

„Ma küsisin teilt seejärel,“ rääkis õpetajanna, „et te saaksite näha, mis waletajatega alati juhtub. Üks wale toob teise kaasa ja neist saab otfatu ahel, millega enmast jeod. Wale ei lafe lahti.“

Uus tegu.

Paul ei leidnud nuga. Ta armas, et pois, kes tema kõrwal istus, wõttis selle. Nii ta rääkis kõigile, et Frits on warastanud tema noa. Kõik hakkasid Pauli uskuma. Kuid sel õhtul Paul leidis noa oma kodust.

Järgmisel hommikul ta rääkis koolis kõigile, et leidnud oma noa kodust, ja avaldas kahju, et ta on teist ilmaaegu süüdistanud.

„Ah, ma ei oleks küll nõnda talitanud kui sina,“ ütles pärast Herman, „olgu siis, kui õpetaja oleks käskinud.“

„Õpetaja ei käskinud mul jeda rääkida, ma tegin jeda ise,“ wastas Paul. „Uhu, ma oleks teinud juure kurja, kui ma oleks wõtnud ära Fritsi noa, mis janelles minu omale. Kas oleks jee olnud ilus, kui ma poleks jeda tagasi annud? Mul oli nüüd palju raskem rääkida jeda, mis aitas Fritsi head nime tagasi wõita. Ma tahtsin olla aus, ja kõik tagasi anda kuidas suutsin.“

Õnnelik see, kellele pole sama juhtunud.

Maikuu on toonud rohkesti suuri õnnetusi üle maailma. Sgal pool väga suurt hävitustööd on teinud tuli. Peale selle muid õnnetusi.

Eestis on põlenud maal siin ja seal üle paarikümne talu ja mitmed metsad. Väik on surmanud inimesi. Enneolemata rahesadu suure tormiga purustas Wõrumaal mitmes wallas ruffipõlud ja wiljapuuaiad, millest pole loota mingit saaki. Mitmetes linnades on olnud suuri tulekahjusid, millest paljud perekonnad jäänud peawarjuta.

Sulga ohvreid on nõudnud wesi. Paljasjaare lähedal leidis märja hana kolm õpilast, kuna wiis õpilast päästeti lainetes elu eest heitluse järele. Jägala jõe kanalisse uppus kaks isa oma poegadega ja weel üks noormees, kokku wiis inimest. Mujal Eestis on olnud üksikuid uppujaid.

Rumeenias oli juurpõud, mis tegi ränga kahju põldudele. On karta ikaldust ja nälga. Kange kuumuse ja suure kuivuse tagajärjel olid kohutavad tulekahjud. Põles palju metsa, häwinejad suured külad, klooster ja linnaosa 42 majaga.

Poolas olid kestwa põuatumuse tagajärjel suured tulekahjud maal. Tuleroaks langes sadandeid talusid ja palju metsa.

Soomes põles maha Rieksa kirikuküla paarikümne majaga ja Kannuse kirikuküla 50 elumaja ja ligi 150 kõrwalhoonega. Suurest kuumusest ja tugewast tuulest soodustatuna paisus tuli lausa leekide mereks kilomeetrite ulatusel. Peawarjuta jäi üle 500 inimese.

Suure põua tagajärjel möllasid Kest- ja Lõuna-Wenemaal metsa- ja laanepõlemised. Ka inimesi on saanud surma.

Põhja-Saksamaad tabas rööwikute nuhtlus nagu wanasti Egiptust. Lehepõrnikate parwed katsid Schleswig-Holsteini wäljad ning Hamburgi ja Lüübecki piirkonna. Maapind oli rööwikutega pakfult kaetud. Maanteel oli autojõit nõimalik ainult wäikeste kiirusega, sest libisemise hädadoht oli suur ja õhus keerlewad putukate parwed takistasid nägemist kaugemale.

New-Yorgi kohale kandus kohutaw tolmupilw, mis tuulest Kest-Väanes ules aeti. Tolmupilw kord tõusis, kord wajus. Elanikud olid sunnitud wähetpidamata kuristama, et mitte lämbuda tolmus. Dinn oli tolmust ajuti täielikus pimeduses.

Portugalias Serrade Estrella mägestikus möllas kohutaw torm rahega, millest kohalikud elanikud pole kunagi warem näinud. Mitu küla on tormist häwitatud. Rohkem kui 2000 elanikku jäi peawarjuta. Raheterad olid tuwimuna suurused. Rahest sai wigastada palju inimesi.

Prühamaal oli ohwiterikas ujutus. Kangete wihmajadude ja suurwee tagajärjel kannatada saanud wana Tibeeria linna rufudest leiti üle 80 laiba.

Ühes Belgia söekaewanduses Monfi lähedal oli gaasiplahwatus. 30 mäetöölist sai surma.

Siinas Sonkongi linnas plahwatas gaasimeeter. Määratu gaasiwool walgus tänavale ja puutus elumajades kokku lahtise tulega. Selle tagajärjel tekkis mitmel pool tulekahjusid. Mitukümmend inimest sai surma, ligi 100 wigastatud toimetati haiglasse. Plahwatus oli niivõrd tugev, et majad ümbruskonnas purunesid.

Soome aurik „Louhi“ põhjajawumisel Enanlahti järwel uppus 34 inimest. Põhjajawajumine kestis paar minutit, nii et reisijad ei pääsnud defilegi. Õnnetus juhtus sadamajärgalt 100 meetrit eemal järsu pöörde tõttu.

Saksa stratosfäärilendurid külmu- sid ülal furnuks. Nende õhupall langes alla Dwinski juures, Wene-Räti piiri lähedal. Gondlis leiti waatleja Masudhi laip, kuna õhupalli juhi dr. Schrenki laip leiti hiljem 15 km eemal.

Chicago tapamajades möllas tuli, mis häwitas ka palju elamuud. Mõned inimesed on saanud surma ja rohkesti wigastada. Peawarjuta jäi umbes 2000 inimest.

Hispaanias oli raske raudteeõnnetus. Raks rongi pörkas kokku ja purunes. 20 inimest sai surma ja 25 raskesti haawata.

„Meie Aeg“ maksab:

aastas Kr. 2.—, poolaastas Kr. 1.10. Afsit nr. 20 snt.

Telli da igast postiasutisest ja lewttasjalt.